

דבר העורכים

פתח־דבר ל"פתח־דבר"

עיוני משפט הוא מכתבי־העת המובילים והדינמיים בישראל בתחום המשפט. הדינמיות של כתבי־העת נובעת בראש ובראשונה מהעובדה שמדי שנה מוקמת מערכת חדשה המנוהלת על־ידי טובי הסטודנטים של הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל־אביב. בחלוף השנים, לצד הדינמיות והקדמה, השתרשה לה גם מסורת. כל מערכת – הכוללת עורך ראשי, עורכים וחברי מערכת – שואבת מפעילותה של המערכת הקודמת, ומעבירה את השרביט אל המערכת הבאה. בכל שלב בשרשרת נשמרת המסורת ומתעבה בנדבכים נוספים. עם כניסתנו לתפקיד כעורכי כרך לו של עיוני משפט, ותוך שאנו לומדים את המסורת הענפה של כתבי־העת וממשיכים את שלל הפעילויות והמיזמים של עיוני משפט, ביקשנו להוסיף נדבך חדש למסורת, שמטרתו להעצים את המימד הדינמי של כתבי־העת ולהעשיר את הדיון המשפטי בהקשריו החברתיים והתרבותיים במדינת־ישראל. כך בא לעולם המיזם "פתח־דבר", שאנו גאים להשיקו בכרך זה.

"פתח־דבר" שואב השראה ממסורת ארוכת־שנים של כמה מכתבי־העת המשפטיים המובילים בעולם, ובפרט מזו של HARVARD LAW REVIEW¹, שלפיה כל כרך של כתבי־העת מתחיל במאמר פותח – "פתח־דבר" – הנושא אופי שונה מזה של שאר המאמרים. להבדיל משאר המאמרים, המוגשים לכתבי־העת על־ידי כותביהם, מאמרי "פתח־דבר" מוזמנים מראש. מערכת כתבי־העת בוחרת בכל שנה חוקר מוביל באחד מתחומי המשפט השונים, ומבקשת ממנו לדון בהתפתחויות מכוננות בעולם המשפט שהתרחשו בשנה הקודמת לפרסום הכרך, וזאת מנקודת־המבט שהכותב מבקש להדגיש. כהמשך למאמר זה מוזמנות גם כמה תגובות מאת חוקרים נוספים מן התחום או מתחומים משיקים, ותגובותיהם מתפרסמות סמוך לאחר המאמר המוזמן. כל זאת לשם יצירת שיח ער, עדכני ורלוונטי על־אודות ההתפתחויות המכוננות בעולם המשפט. נוסף על כך, לפני פרסומם של המאמרים בכתבי־העת מתקיים כנס מיוחד – בנוכחות אנשי אקדמיה, עורכי־דין ושופטים – שבו המחברים מציגים את דבריהם, וזאת כדי לקדם דיון פתוח על־אודות המאמר והתגובות.

השקת המיזם "פתח־דבר" מגיעה בתזמון שמעיד כאלף עדים על חשיבותה של כתיבה משפטית עדכנית ורלוונטית על־אודות ההתפתחויות במשפט ובחברה. כרך זה מתפרסם בסופן של כשנתיים שבהן עברה החברה הישראלית טלטלות ותהפוכות, שהחלו במחאה החברתית של קיץ 2011 והובילו את השיח הציבורי הישראלי אל מחוזות חדשים. כרך זה מתפרסם גם סמוך לאחר הבחירות לכנסת התשע־עשרה של מדינת־ישראל, אשר הדגישו

1 HARVARD LAW REVIEW פותח כל כרך במאמר מוזמן הזוכה בשם "Foreword". מדובר במאמרים מכוננים אשר זוכים בתהודה משמעותית ומעצבים במידה מסוימת את השיח המשפטי. ראו, למשל: Robert Cover, *Foreword: Nomos and Narrative*, 97 HARV. L. REV. 4 (1983).

את הנושאים החמים ביותר בחברה הישראלית וחידרו את תפיסות העולם השונות של קבוצות האוכלוסייה הרבות החיות בה. נקודת זמן זו מדגישה בצורה חדה וברורה מאין כמוה את הקשר שבין המשפט לבין החברה שהוא מבקש לחול עליה, וכן את הקשר ההדוק שבין המשפט לבין הפוליטיקה.

המאמר שיפתח נדבך חדש זה במסורת של עיוני משפט עוסק בנקודה הרגישה של יחסי גומלין אלה. פרופ' מנחם מאוטנר כיבד אותנו בהסכמתו לכתוב את מאמר ה"פתח-דבר" הראשון, שבו הוא עוסק בנרטיבים המרכזיים של החברה הישראלית ובהשלכותיהם על היחסים שבין המשפט והפוליטיקה, על הליברליזם ועל שיטת הממשל בישראל. פרופ' ארנה בן-נפתלי ופרופ' ישי בלנק כיבדו אותנו בהסכמתם להגיב על מאמרו של פרופ' מאוטנר – כל אחד מנקודת-מבטו ובפרדיגמה שאותה ביקש להדגיש. כבוד המשנה לנשיא (בדימ') אליעזר ריבלין כיבד אותנו בהסכמתו להגיב בעל-פה בערב ההשקה של "פתח-דבר". כולנו תקווה כי מיזם זה ישתרש ויצמח לכלל מנהג ארוך-שנים, אשר יעשיר את השיח ויוביל לשינויים משמעותיים בעולם המשפט והחברה בישראל.

רומי מרטינ, יובל נעים ועמרי רחום-טוויג
עורכים, כרך לו